

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО ВЕЦЕВ срещу БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 54558/15)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

2 май 2019 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

02.08.2019 г.

Това решение е станало окончателно при условията на чл. 44 § 2 от Конвенцията. То може да бъде предмет на редакционни промени.

По делото Вецев срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ в състав:

Ангелика Нюсбергер (Angelika Nußberger), *председател*,

Йонко Грозев (Yonko Grozev),

Ганна Юдживска (Ganna Yudkivska),

Шифра О'Лийри (Siofra O'Leary),

Мартинш Митс (Mārtiņš Mīts),

Латиф Хюсейнов (Lətif Hüseynov),

Ладо Чантурия (Lado Chanturia), *съдии*,

и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на отделението*,

След закрито заседание, проведено на 26.03.2019 г.,

Постановява следното решение, прието на същата дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е образувано по жалба (№ 54558/15) срещу Република България, подадена в Съда на 28.10.2015 г. на основание чл. 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от български гражданин, г-н Валтер Страцимиров Вецев („жалбоподателят“).

2. Жалбоподателят се представлява от г-жа М. Иванова, адвокат, практикуващ в гр. Пазарджик. Българското правителство („Правителството“) се представлява от правителствения агент, г-жа А. Панова от Министерството на правосъдието

3. Жалбоподателят твърди, че отказът на компетентните органи да му позволят да присъства на погребението на брат си по време на наложеното му предварително задържане представлява нарушение на правото му на зачитане на личния и семеен живот.

4. На 09.03.2016 г. Правителството е уведомено за жалбата.

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО**

5. Жалбоподателят е роден през 1973 г. и живее в гр. София.

6. На 06.02.2015 г. той е арестуван и му е наложена мярка за неотклонение предварително задържане в гр. Пазарджик, град на приблизително 120 км от гр. София, заради кражба с взлом, извършена в този град. На 14.08.2015 г. прокурорът приключва разследването и

внося обвинителен акт срещу жалбоподателя и съучастниците му в Районния съд на гр. Пазарджик („съда“).

7. На 18.09.2015 г. жалбоподателят е информиран за смъртта на брат си, който живее в Германия. Той веднага се обръща към съда и иска от него разрешение да присъства на погребението, което трябва да се състои в събота, на 26.09.2015 г., в гр. София.

8. Съдът провежда заседание на 25.09.2015 г., след което разрешава конвоирането на жалбоподателя до погребението на брат му на 26.09.2015 г., от 08:30 ч. до 16:00 ч.

9. В отговор на разпореждането на съда, областното звено „Охрана“ към Министерството на правосъдието посочва, че съгласно приложимите законови разпоредби, не може да осигурява конвоирането на задържани лица освен когато трябва да се явяват пред съответните органи на съдебната власт.

10. В резултат, съдът отменя разпореждането си и след като установява, че областно звено „Охрана“ не може да ескортира жалбоподателя до София, отхвърля искането на последния. Допълва, че по същата причина няма право да иска от това звено да поема финансовата тежест за подобна операция и особено през неработен ден, тъй като това ще изисква заплащането на извънреден труд.

11. По време на съдебно заседание, проведено на 28.10.2015 г. съдът одобрява сключеното споразумение между прокуратурата и жалбоподателя, който се признава за виновен по обвиненията и се съгласява за изтърпи наказание от 18 месеца лишаване от свобода.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

12. Главна дирекция „Охрана“ към министъра на правосъдието осъществява дейността по охраната на органите на съдебната власт. Тази служба организира конвоирането на лица, задържани в изпълнение на присъди или въз основа на наложена им мярка за неотклонение, за да се явят пред съответния съд (чл. 391 от Закона за съдебната власт и чл. 3, т. 6 от Правилника за устройството и дейността на Главна дирекция „Охрана“).

13. В правилата за условията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на Главна дирекция „Охрана“, приети от министъра на правосъдието на 15.11.2012 г., се уточнява, че конвойната дейност се извършва въз основа на заповед от съдебен орган или по искане на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за транспортирането на задържан от едно място за лишаване от свобода на друго или за явяването му пред съд (чл. 1, ал. 2).

14. Чл. 250а от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, в сила от януари 2019 г., предвижда, че надзорно-охранителният състав в местата за лишаване от свобода конвоира

лишените от свобода и настанените в арестите лица с мярка за неотклонение задържане под стража само от и до затворническите общежития, поправителните домове, работните обекти и лечебните заведения по нареждане на началника на затвора, поправителния дом, на началника на областната служба „Изпълнение на наказанията“ или началника на арестите в съответната териториална служба.

15. Освен това, съгласно чл. 447 от Наказателно-процесуален кодекс, изпълнението на наказанието от дадено лице може да бъде прекъснато, наред с други основания, и при изключителни причини от семеен характер. Подобна възможност обаче не се предвижда за лицата с наложена мярка за неотклонение предварително задържане, поради което съдебната практика изключва прилагането на тази разпоредба в техния случай (опр. № 4 от 20.05.1986 г. по х.д. № 27/86 г., ВС, I н.о.).

16. Освен това лицата, задържани за изтърпяване присъда, могат да получат отпуск от затвора за период до пет дни при добро поведение (чл. 98 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража). В чл. 257, ал. 4 от този закон се уточнява, че по отношение на задържаните лица не се прилага наградата отпуск.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЕНИ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛ. 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

17. Жалбоподателят твърди, че отказът на компетентните власти да му позволят да присъства на погребението на брат си представлява нарушение на правото му на зачитане на личния и семеен живот, предвидено в чл. 8 от Конвенцията, който в относимите си части предвижда:

„1. Всеки има право на неприкосновеност на личния и семейния си живот (...)

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.“

A. Допустимост

18. Като установява, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на чл. 35 § 3 а) от Конвенцията или недопустима на друго основание, Съдът я обявява за допустима.

Б. По същество

1. Становища на страните

19. Жалбоподателят счита, че националното законодателство, което не предвижда възможност да се разреши на лице, на което е наложено предварително задържане, да присъства на погребение на свой роднина, противоречи на приложимите европейски норми, които според него препоръчват да не се ограничават повече от необходимото правата на задържаните лица да имат контакти с външния свят. В конкретния случай той поддържа, че отказът на властите да му разрешат да присъства на погребението на брат си, с когото е бил близък, не може да бъде обоснова с риск от укриване, като се има предвид, че предварителното разследване е приключило и че той няма криминално досие. Ето защо счита, че въпросната мярка е непропорционална.

20. Правителството счита, че отказът да се разреши на жалбоподателя да присъства на погребението на брат си, е мярка, предвидена в закона и обоснована от чл. 8, ал. 2 от Конвенцията. То посочва, че съдът е разгледал искането на жалбоподателя навреме и че е постигнал баланс между индивидуалните интереси на заинтересованото лице и обществения интерес да се осигури неговото участие в производство пред съда. Допълва, че като се има предвид липсата на законово основание охранителното звено да осигури конвоирането му и цената на евентуалното му транспортиране до друг град в неработен ден, съдът е преценил, че то е невъзможно.

2. Преценката на Съда

21. Съдът напомня, че макар и по своята същност всяко задържане под стража да води до ограничения на личния и семейния живот на засегнатото лице, все пак е постановявал, че отказът да се разреши на задържано лице да напусне мястото си на задържане, за да присъства на погребението на свой роднина, представлява намеса в правото му на зачитане на личния и семейния му живот по смисъла на чл. 8 от Конвенцията (вж. и *Ploski c. Pologne*, № 26761/95, § 32, 12.11.2002 г.). За да се спази тази разпоредба, подобна намеса трябва да бъде предвидена в закона, да преследва една от легитимните цели, предвидени в чл. 8 § 2 от Конвенцията, и да бъде „необходима в едно демократично общество“, тоест да бъде пропорционална на преследваната цел.

22. Съгласно съдебната практика на Съда, чл. 8 от Конвенцията не предоставя безусловно право на разрешение за излизане, за да се присъства на погребение. Задължение на националните власти, сезирани с подобна молба, е да разгледат нейната основателност. Въпреки това Съдът упражнява контрол върху въпросната мярка от гледна точка на гарантираните от Конвенцията права, като взема

предвид свободата на преценка, с която разполагат договарящите страни (вж. *Płoski*, цитирано по-горе, § 38, *Czarnowski c. Pologne*, № 28586/03, § 26, 20.01.2009 г., и *Kanalas c. Roumanie*, № 20323/14, § 66, 06.12.2016 г.). За да прецени необходимостта от подобна мярка, Съдът приема за релевантни съображения като степента на опасност на задържаното лице и неговото поведение, естеството на извършеното престъпление, гаранциите за връщане в затвора (като се взема предвид по-конкретно частта от присъдата, която остава да изтърпи) и наличието на алтернативни решения, за да се удовлетвори молбата на заинтересованото лице, и по-конкретно възможността да се организира конвоирането му (вж. *Sannino c. Italie* (починал), № 72639/01, 03.05.2005 г., *Płoski*, цитирано по-горе, § 37, *Czarnowski*, цитирано по-горе, § 29, и *Kanalas*, цитирано по-горе, §§ 61-64).

23. В настоящия случай Съдът отбелязва, че националното законодателство предвижда възможността да се получи разрешение за излизане единствено за лица, които са задържани за изтърпяване на присъда и че случите на конвоиране се свеждат до транспортирането между различните съдебни институции (вж. параграфи 12-16 по-горе), поради което лице, на което е наложено предварително задържане, не може да се възползва от някоя от тези възможности, за да присъства на погребение на свой роднина. При тези обстоятелства отказът на съда да разреши на жалбоподателя да присъства на погребението на своя брат може да се счита за „предвиден в закона“ по смисъла на чл. 8, ал. 2 от Конвенцията. Тъй като жалбоподателят е с наложено предварително задържане в очакване на съдебния му процес, Съдът приема, че намесата цели да се осигури явяването на му пред съд, тоест цели се постигането на легитимната цел, предвидена в чл. 8, ал. 2 от Конвенцията, а именно да се осигури опазването на обществения ред и предотвратяването на престъпления.

24. Относно необходимостта от мярката Съдът отбелязва, че тъй като националното законодателство не предвижда възможността лице, на което е наложено предварително задържане, да получи разрешение за отпуск, националните власти дори не са разгледали тази възможност. Колкото до възможността да се организира конвоирането на жалбоподателя, макар че първоначално окръжният съд разрешава транспортирането на заинтересованото лице, той впоследствие преразглежда решението си с мотива, че компетентната служба „Охрана“ няма правомощията да осигурява конвой на задържани лица за подобни цели. Разбира се, съдът отбелязва, че цената на организирането на подобно конвоиране е значителна, като се има предвид и фактът, че то трябва да се състои в неработен ден. Съдът отбелязва, че погребението на брата на жалбоподателя наистина е трябвало да се състои в събота, в град на значително разстояние (120 км) от мястото му на задържане. Той отбелязва, че съображенията, свързани

с трудности при организацията или финансирането на конвоирането, по принцип могат да се считат за относими към оценката на пропорционалността на отказа да се позволи на задържано лице да присъства на погребението на свой роднина (вж. *Płoski*, *précité*, § 37, и *Sannino*, решение, цитирано по-горе). Той обаче констатира, че в конкретния случай тези мотиви реално не са от решаващо значение, като се има предвид, че съдът е установил, че подобно транспортиране така или иначе не е възможно съгласно приложимото законодателство.

25. От горното следва, че националните власти отхвърлят молбата на жалбоподателя да присъства на погребението на брат си с мотива, че подобна възможност не се предвижда в националното законодателство, без да основават решението си на индивидуално и подробно разглеждане на тази молба и на претегляне на конкуриращите се интереси, а именно, от една страна, правото на заинтересованото лице на личен и семеен живот, и от друга, необходимостта от опазване на обществения ред и предотвратяване на престъпления. При тези обстоятелства и без да иска да спекулира относно решението, до което биха стигнали националните власти, ако подобно разглеждане наистина бе направено, Съдът счита, че не е доказано, че намесата в правото на личен и семеен живот на жалбоподателя е била „необходима в едно демократично общество“ (вж. за подобен случай *Feldman c. Ukraine* (№ 2), № 42921/09, § 35, 12.01.2012 г.).

26. Следователно е налице нарушение на чл. 8 от Конвенцията.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

27. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.“

A. Вреди

28. Жалбоподателят претендира 5 000 евро за неимуществените вреди, които твърди, че е понесъл.

29. Правителството счита, че претендираната сума е прекалено висока, и че установяването на нарушение на Конвенцията би представлявало достатъчна компенсация за всяка неимуществена вреда, която евентуално е понесло заинтересованото лице.

30. С оглед на всички представени му доказателства Съдът счита, че в случая на жалбоподателя трябва да бъде присъдена сумата от 1 500 евро.

Б. Разходи и разноси

31. Жалбоподателят не прави искане за възстановяване на разходи и разноси. Затова Съдът счита, че няма основание да му бъде присъдена каквато и да е сума за подобни цели.

В. Лихви за забава

32. Съдът счита за уместно лихвата за забава да бъде обвързана с пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процентни пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО,

1. *Обявява* жалбата за допустима;
2. *Приема*, че е налице нарушение на чл. 8 от Конвенцията;
3. *Приема*,
 - а) че държавата ответник трябва да заплати на жалбоподателя в срок от три месеца от датата, на която решението стане окончателно, в съответствие с чл. 44 § 2 от Конвенцията, сумата от 1 500 евро (хиляда и петстотин евро) плюс всички дължими от жалбоподателя данъци, за неимуществени вреди, като сумата следва да се конвертира в български лева по курса, валиден към датата на плащането;
 - б) че от изтичането на гореспоменатия тримесечен срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочените суми в размер, равен на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка за срока на забава, към която се добавят три процентни пункта;
4. *Отхвърля* останалата част от претенцията за справедливо обезщетение.

Изготвено на френски език и оповестено писмено на 02.05.2019 г. в съответствие с правило 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
секретар

Ангелика Нусбергер
председател